

ПРОФЕСІЙНО-ВАЖЛИВІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ТРЕНЕРА У КОНТЕКСТІ SOFT AND HARD SKILLS.

Поляков І.О., Полякова О.О.

**Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
Україна, м. Харків, poliakoff84@gmail.com, skylion_86@ukr.net**

Анотація. Здійснено аналіз сучасних викликів до професії тренера. Визначено, що поряд із хард скілс великого значення набувають софт скілс. Проаналізовано специфіку професійної діяльності тренера і з'ясовано, що сфера його задач постійно зростає за рахунок завдань, які сягають за межі спортивно-педагогічної та тренувально-змагальної роботи. Тому актуальним на сучасному етапі автори вважають дослідження важливості набуття софт скілс як професійно важливих якостей у діяльності тренера.

Ключові слова: тренер, професійні якості, soft and hard skills.

Вступ. Ми живемо у час швидких та постійних змін, в епоху перманентних викликів та нестабільності. Тому попередні парадигми щодо плинності часу змінюються уявленнями про стадію «0» або кінець історії, сприйняття упорядкованості життя, пов'язане з можливостями довгострокового планування, майже дезавуйоване. Симптомом цих парадигмальних змін є також втрата чітких рамок професійної та особистісної самоідентифікації як маркеру системності в становленні особистості. Ці глобальні мутації не оминули жодної професійної сфери, і професійна тренерська діяльність не є виключенням.

У попередні роки тренерська діяльність була більш виражена стосовно функцій, задач, критеріїв результату, фінансування тощо.

Професію тренера, як вчителя і викладача, можна віднести до соціально-освітньої сфери діяльності. Це такий собі спортивний педагог, який виховував, тренував, допомагав досягати максимальних успіхів у спорті та житті. Так було за радянських часів, часів незалежної України, і так є на теперішній час. Але у порівнянні з минулими роками тенденція щодо відношення держави до тренерської

й у цілому до спортивної діяльності почала негативно змінюватись. Корупція у вищих колах влади вплинула на фінансування тренерської та спортивної діяльності. Попереднє покоління висококваліфікованих тренерів або виїхало за кордон, або вже за віком перестало функціонувати. І таким чином розірвався ланцюг наступності поколінь як тренерів так і спортсменів. Це не могло не вплинути на спортивний результат. Достатньо проаналізувати тенденцію виступів українських спортсменів на Олімпійських іграх. Наприклад, у Токіо-2020 збірна України здобула всього одну золоту нагороду (Жан Беленюк, спортивна боротьба). Однак, попри низку складностей, яка лише збільшилася в умовах повномасштабної війни, спортивне життя в Україні не завмирає і тренери, як основні діючі персонажі на цьому полі, намагаються відновити алгоритми, вдосконалити підходи та віднайти новітні засоби ефективної тренерсько-педагогічної діяльності.

Мета дослідження – здійснити аналіз та виявити особливі професійно-важливі якості сучасного тренера у контексті теорії soft and hard skills.

Результати дослідження та їх обговорення. Одним із способів змінити існуючу ситуацію, автори вважають перегляд світоглядних основ як освітньо-педагогічної системи в цілому, так і тренерсько-спортивної системи зокрема. Професія тренера є ключовою у ланцюгу від спортсмена до спортивного чиновника чи функціонера. Саме тому у дослідженні автори мають за мету поставити акцент на розвитку професійно-важливих якостей спортивного тренера.

Аналіз світових тенденцій щодо зміни світогляду на загальнолюдські та професійні якості (соціально-психологічні еталони та професійні критерії успішності) показав наступне: пандемія коронавірусу та повномасштабне військове вторгнення російського агресора змусила компанії по всьому світу прискорити темпи цифрової трансформації та автоматизації, що, серед іншого, ймовірно, призведе до зміни попиту на якості з арсеналу так званих soft skills протягом наступних років до 2025 року [1]. Критичне мислення та аналітичний розум, вирішення складних проблем і високий рівень самоконтролю, активне навчання, стійкість, стресостійкість і гнучкість є найбільш актуальними і бажаними у резюме робітників за даними звіту Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) у

2020 році. [1]. Soft skills є так само важливими як Hard skills (професійні та спеціальні навички, набуті в результаті процесу навчання та освіти)

Софт скілс (або дослівно з англійської мови «м'які навички», проте цей термін в оригінальному звучанні вже увійшов до лінгвістичного обігу в нашій країні) – це здібність або навіть хист людей до комунікації один з одним та злагодженої роботи в команді.

Хардові скіли - це здатності чи набори навичок, що набуваються в процесі навчання та можуть бути виражені в кількісному відношенні або кількісно оцінені.

Відмінність Хард скілс від Софт Скілс в цьому сенсі видається принциповою [2].

Враховуючі вищеописані визначення, можна екстраполювати їх на професію тренера та розділити професійно-важливі якості на хардові та софтові.

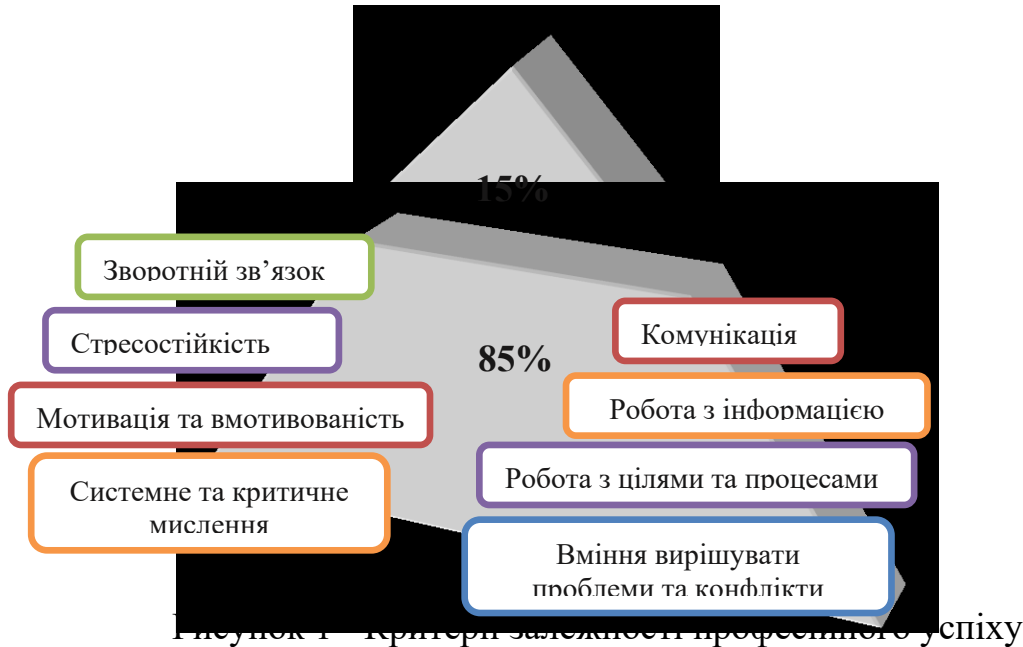
До хард скілс належать:

- ✓ Звання або розряд з обраного виду спорту (вміння та знання що їм відповідають)
- ✓ Тренерська категорія (особиста майстерність)
- ✓ Фізична форма
- ✓ Педагогічна майстерність
- ✓ Робота із психічними станами спортсмена
- ✓ Надання долікарської медичної допомоги
- ✓ Організація процесу навчання і виховання спортсмена.
- ✓ Робота з інформаційними та комунікаційними технологіями.

До софт скілс відносяться:

- ✓ Кризовий менеджмент
- ✓ Тайм-менеджмент
- ✓ Вміння швидко приймати рішення
- ✓ Менеджмент конфліктних ситуацій
- ✓ Лідерство
- ✓ Публічні виступи
- ✓ Навички міжособистісного спілкування

Дослідження, проведені Гарвардським університетом, Фондом Карнегі та Стенфордським дослідницьким центром підтвердили, що 85% успіху в роботі досягається завдяки добре розвиненим навичкам роботи з людьми (софт скілс). І лише 15% успіху в роботі залежить від технічних навичок і знань (хард скілс) [3].

Висновок. Так як сучасні вимоги та виклики спонукають тренера-професіонала до активних дій, таких як вирішення фінансово-економічних питань, організація змагань, суддівська практика, робота зі фЗМІ та інтернет-ресурсами, професійна орієнтація, робота зі спонсорами та стейкхолдерами, проактивна життєва позиція, концептуальний розвиток та вдосконалення сфери спорту в Україні. Вирішення цих проблем потребує значно ширшого арсеналу інструментів, найбільш актуальними і затребуваними з яких виявляються ті, що належать до софт скілс.

Список джерел інформації:

1. These are the skills employers are looking for now...right up till 2025// <https://www.muchskills.com/blog/skills-employers-looking-for-till-2025>
2. [Hard Skills Vs. Soft Skills: Examples And Definitions](https://www.edgepointlearning.com/blog/hard-skills-vs-soft-skills/) //
3. Що таке hard skills і soft skills: як нас оцінює роботодавець //